

overbevist om, at der ad Nare netop paa Grund af den Ordning, der er foreslaaet i dette Lovforslag, vil kunne blive et fuldt tilstrækkeligt Antal Ansøgere. I Dieblikket mener jeg, at det vil være rigtigt og nødvendigt, naar Loven skal have nogen Virkning, at sætte Summen længere ned. Jeg haaber ogsaa, at det ved Forhandlinger i Udvalget, med det andet Ting og Regeringen vil kunne lykkes at skaffe Landarbejderne en større Støtte fra Statens Side i denne og andre Henseender, end den, der hydes dem her. Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa, hvorledes denne Støtte skulde ydes dem, om det er den rette Maade, Flertallet i Landbokommissionen har foreslaaet, eller om der kunde tænkes andre Maader, hvorpaa Landarbejderne kunde stilles lige saa gunstigt, og som Regeringen og det andet Ting mulig hellere vilde gaa ind paa end paa det Forslag, Kommissionens Flertal er fremkommet med.

Hermed kunde jeg egentlig slutte, men der er et Par enkelte Punkter, som jeg dog endnu vil berøre, fordi det forekommer mig, at de ere omtalte paa en saadan Maade, at jeg er bange for, at de let kunne blive misforstaaede. Der er især en Ting, der ligger mig paa Sinde, nemlig hvorledes Husene skulde opføres. Det er sagt her, og jeg er ganske enig med de ærede Medlemmer, der have udtalt sig desangaaende, at Husene maa være billige, men det staar rigtignok for mig saaledes, at det er en Nødvendighed, at der træffes Bestemmelser, der betinge Opførelsen af solide, sunde og gode Boliger. Det staar nemlig for mig som noget af det væsentligste for en Landarbejder, at hans Hjem er indrettet saaledes, at han virkelig kan nyde Hjemmets Glæder der i fuldeste Maal; men den Betingelse, der her er sat, at Bygningerne skulde være forsvarlige, forekommer mig at være alt for vag. Rundt omkring ude paa Landet se vi mange Bygninger, som kunne have været gode og sunde i deres første Ungdom, men som paa Grund af Bygningsmaaden meget hurtigt ere blevne forfaldne, og som afgive Boliger, i hvilke det efter min Mening ikke er rigtigt at have en Familie boende. Herimod synes jeg, der maatte træffes Foranstaltninger ved dette Lovforslag. Jeg sigter her, nærmest til Bindingsværksbygninger. Jeg ved vel, at i enkelte Egne af Landet har man en stor Forkærlighed for disse Bygninger, og jeg indrømmer ogsaa, at de i deres første Ungdom kunne være gode nok; men man ser ogsaa, at en saadan Bygning, naar den har naaet en vis Alder, naar den er kommen over Børneaarene, forfalder og meget van-

stelig holdes saaledes vedlige, at den afgiver en virkelig god Bolig. Noget andet er det med grundmurede Bygninger, som staa længere, og som ogsaa ere lunere, og dertil maa der jo ogsaa tages Hensyn paa Landet, hvor det lille Hus ligger med de fire Vægge ud til alle fire Verdenshjørner. Naar jeg siger dette, mener jeg, som sagt, ikke, at man skal komme til at bygge dyre Bygninger, men jeg mener, der maa tages Forholdsregler mod, at der bygges Bygninger, som i kort Tid forfalde, og som saa blive et daarligt Opholdssted for deres Beboere.

En anden Ting, som jeg gerne vilde gøre opmærksom paa, er Beliggenheden af disse Lodder. Det har en ganske overordentlig stor Betydning for saadan en Husmand, at hans Lod ligger ved Afsarvej. Skal han hente sig en Lod langt borte, en Udlod maaste, som ikke er meget værd for Ejeren, kan han naturligvis gøre det for en ringere Pris; men denne Fordel vejer, tror jeg, meget lidt mod den Skade, han lider ved, at den ligger affides. Forholdene ere nu saaledes paa Landet, at det spiller en stor Rolle, at Huset ligger i Nærheden af den Vej, hvor den almindelige Trafik foregaar. Brødet bringes til Husmanden, Mølet bringes til Husmanden, Kødet bringes til Husmanden; skal han selv hente det, fordi han ikke kan faa Vogne til at køre Væjen, bliver det en kostbar og vanskelig Ting for ham.

En lille Bemærkning vil jeg gerne gøre i Anledning af et Ord, som lød i Gaar. Der blev sagt, at jordløse Husmænd ere lige saa lykkelige som Husmænd med Jord. Naar dette blev sagt, var der naturligvis ikke Tale om Undtagelser, thi der er selvfølgelig Undtagelser, der er jordløse Husmænd, der ere lige saa lykkelige som Husmænd med Jord; men naar det forstås i al Almindelighed, vil jeg dog ikke gerne have, at et saadant Ord skulde lyde i denne Sal, uden at der blev taget Afstand deraf. Det er min Erfarening, at de jordløse Husmænd leve under ganske anderledes trykkede Forhold end Husmanden med Jord. Og det er ganske naturligt. Den Husmand, der har Jord — jeg forudsætter, at han arbejder hos andre — har, naar han kommer hjem om Aftenen, selv sin lille Gerning at tage Vare paa, han kan pusle i sin Stald og arbejde paa sin Jord, han har sine Smaating, der interessere ham. Dette bringer Hygge i Hjemmet og gode Forhold. Den jordløse Husmand kommer hjem til et hart Hus. Man kan ikke forlange af ham, at han skal faa Tiden til at gaa med Læsning og den Slags Beskæftigelser. Han har intet andet at gøre som Regel end det intet at bestille.